

PLAČIAI ŽINOMŲ PREKIŲ ŽENKLŲ APSAUGA (KAI KURIE TEORINIAI IR PRAKTINIAI ASPEKTAI)

Danguolė Klimkevičiūtė

Lietuvos teisės universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 87
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas
Telefonas 261 28 43
Elektroninis paštas D.Klimkeviciute@tic.lt

Pateikta 2004 m. vasario 6 d.

Parengta spausdinti 2004 m. rugsėjo 20 d.

Pagrindinės sąvokos: plačiai žinomas prekių ženklas, prekės ir (arba) paslaugos.

S a n t r a u k a

Straipsnio tikslas – atskleisti vieno iš pramoninės nuosavybės objektų – plačiai žinomų prekių ženklų – pagrindinius ir svarbiausius teorinius bei praktinius apsaugos aspektus. Ši tema yra nauja ir Lietuvos teisės mokslo iš esmės nėra tyrinėta. Straipsnyje nemažai dėmesio skiriama plačiai žinomų prekių ženklų sampratos ir tokių ženklų apsaugos koncepcijos raidos Lietuvoje svarbiausiems aspektams atskleisti. 1993 m. Lietuvos Respublikos prekių ir paslaugų ženklų įstatymas, galiojęs gana ilgai – iki 2001 m. sausio 1 d., t. y. iki 2000 m. Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymo įsigaliojimo, skirtingai reguliavo tiek su plačiai žinomo ženklo samprata susijusius klausimus, tiek jau tokiu pripažinto ženklo savininko teisių apimtį. Dėl šios priežasties, trumpai aptarus pagrindines teisinio reglamentavimo nuostatas, nurodoma, kokios priežastys lėmė, kad šis reglamentavimas per gana trumpą Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį pasikeitė iš esmės. Nagrinėjamas Europos Sąjungos bei tarptautiniuose teisės aktuose įtvirtintų nuostatų turinys bei teisinė prigimtis, taip pat tarptautinių institucijų rekomendacinio pobūdžio dokumentuose išdėstyti išaiškinimai.

Straipsnyje daug dėmesio skiriama Lietuvos teismų praktikos šioje srityje tendencijoms. Sujungiant ir susisteminant teorinius plačiai žinomų ženklų apsaugos aspektus su teismų praktikoje kylančiais klausimais nagrinėjant tokio pobūdžio bylas pateikiamos išvados bene labiausiai diskutuotinais klausimais: ženklo pripažinimo plačiai žinomam procedūra; data, kai galima pripažinti ženklą plačiai žinomam, ir atsižvelgiant į šią datą taikytini teisės aktai; prekių ir (ar) paslaugų, kurioms atitinkamas ženklas pripažįstamas plačiai žinomam, teisinė reikšmė.

I ž a n g a

Prekių ir (ar) paslaugų ženklų (toliau straipsnyje bus vartojamas apibendrintas terminas – prekių ženklai, kaip tai apibrėžiama 2000 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos prekių

ženklų įstatymo [1] (toliau straipsnyje – 2000 m. Prekių ženklų įstatymas) 2 straipsnio 1 dalyje) teisinė apsauga siejama su trijų sąlygų visuma:

- 1) registracija, t. y. tam, kad ženklas būtų saugomas tam tikroje valstybėje, jis turi būti toje valstybėje įregistruotas (nacionalinių teisės aktų arba tarptautinių susitarimų nustatyta tvarka);
- 2) teritorija, t. y. ženklas, saugomas tik tos valstybės teritorijoje, kurioje jis yra įregistruotas;
- 3) ženklas yra saugomas *tik tų prekių ar paslaugų*, kurioms žymėti jis yra įregistruotas, atžvilgiu.

Be to, prekių ženklų teisinė apsauga grindžiama ir principu „kas pirmas laike, tas pirmas teisėje“ [2]. Šis principas reiškia, jog pirmumo teisė į vieną arba kitą prekių ženklą *parastai* yra siejama su pirmumu registruojant (pareiškiant registruoti) šį ženklą. T. y. pirmasis įregistravęs (pareiškęs registruoti) ženklą, pirmasis ir įgyja teisės aktuose garantuojamas ženklų savininko teises.

Šis principas, nors ir yra vienas iš pagrindinių principų prekių ženklų teisėje, nėra absoliutus ir absoliučiai nepaneigiamas [3]. Plačiai žinomų ženklų apsauga, kai toks ženklas yra saugomas ir neįregistruotas, yra vienas iš atvejų, kai minėtas principas gali būti paneigiamas, t. y. prioritetiškai ginamos ne *formaliai* įregistruoto, o plačiai žinomo prekių ženklų teisės, jeigu nustatoma, kad registruojant ginčijamąjį ženklą kitas ženklas tuo metu jau buvo plačiai žinomas (nors ir nebuvo įregistruotas).

1. Svarbiausi teisinio reguliavimo aspektai

Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo (toliau tekste – Paryžiaus konvencija) [4] 6*bis* straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad „Sajungos šalys įsipareigoja arba administracijos iniciatyva, jeigu tai leidžia tos šalies įstatymai, arba suinteresuoto asmens prašymu atmesti arba pripažinti registraciją negaliojančia ir uždrausti naudoti prekių ženklą, jeigu ženklas atkartoja, imituoja kitą ženklą arba yra kito ženklų vertimas ir gali būti supainiotas su juo, nes registravimo arba panaudojimo šalies kompetentingas organas pripažįsta, kad tas ženklas toje šalyje yra jau plačiai žinomas kaip ženklas asmens, kuris naudoja šios Konvencijos privilegijomis ir naudoja jį tokiems pat arba panašioms gaminiams. Ši nuostata taikoma ir tuomet, kai esminė ženklų dalis yra žinomo ženklų atkartojimas arba imitavimas, dėl kurio jis gali būti supainiotas su kitu ženklu. Pažymėtina, jog Lietuva prie šios Konvencijos prisijungė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. vasario 21 d. potvarkiu Nr. 115p [5], o ratifikavo 1996 m. gegužės 28 d. įstatymu Nr. I-1349 [6]. Minėta konvencija Lietuvoje įsigaliojo 1994 m. gegužės 22 d.

Kaip matyti iš Konvencijoje įtvirtintos normos, Konvencija kokių nors *formalių* kriterijų pripažinti ženklą plačiai žinomu neįtvirtina.

Kalbant apie tarptautiniuose teisės aktuose įtvirtintus nuostatus, reglamentuojančius plačiai žinomų ženklų apsaugą, būtina nurodyti Sutartį dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba [7] (vadinamoji *TRIPS* sutartis (angl. *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*; toliau straipsnyje bus vartojamas toks šios Sutarties pavadinimas), kuri yra vienas iš Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties priedų. Šios Sutarties 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad Paryžiaus konvencijos 6*bis* straipsnis *mutatis mutandis* taikomas paslaugoms. Valstybės narės, nustatydamos, ar prekių ženklas plačiai žinomas, atsižvelgia į tai, kiek žinių apie tą prekių ženklą turi atitinkamas visuomenės sluoksnis, įskaitant žinias atitinkamoje valstybėje narėje, kurios buvo gautos reklamuojant prekių ženklą. Šio straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad Paryžiaus konvencijos 6*bis* straipsnis *mutatis mutandis* taikomas prekėms arba paslaugoms, nepanašioms į tas, kurioms žymėti yra įregistruotas prekių ženklas, jei to prekių ženklų naudojimas toms prekėms ar paslaugoms rodytų ryšį tarp tų prekių ar paslaugų ir įregistruoto prekių ženklų savininko ir jei taip tą ženklą naudojant galėtų būti pažeisti registruoto prekių ženklų savininko interesai.

Taigi ši Sutartis, įtvirtindama plačiai žinomų ženklų apsaugos būtinybę (Paryžiaus konvencijos 6*bis* straipsnio pagrindu), plačiai žinomo ženklo sampratos klausimą taip pat plačiau iš esmės atvirą, tik nurodo, kad valstybės narės, nustatydamos, ar ženklas plačiai žinomas, atsižvelgia į tai, kiek žinių apie tą ženklą turi atitinkamas visuomenės sluoksnis, įskaitant žinias atitinkamoje valstybėje narėje, kurios buvo gautos reklamuojant prekių ženklą.

Aptariant nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtintas pagrindines nuostatas pažymėtina, jog plačiai žinomų prekių ženklų apsaugos teisinis reguliavimas pagal 1993 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos prekių ir paslaugų ženklų įstatymą [8] (toliau straipsnyje – 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymas) ir pagal šiuo metu galiojančią 2000 m. Prekių ženklų įstatymą iš esmės skiriasi.

1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo 20 straipsnio 5 dalyje buvo įtvirtinta, kad plačiai žinomo Lietuvos Respublikoje ženklo savininkas turi teisę net jo neįregistravęs šio įstatymo nustatyta tvarka uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo vartoti komercinėje veikloje bet kokį žymenį, susijusį su gerai žinomo jo ženklo atgaminimu, imitacija arba vertimu. Plačiai žinomo ženklo sąvoką nustato Valstybinis patentų biuras. Šio įstatymo 4 straipsnio 2 punkte buvo įtvirtinta, kad prekių ir paslaugų ženklais negalima registruoti žymenų, kurie yra tapatūs arba panašūs į plačiai Lietuvos Respublikoje žinomus ženklus, priklausančius kitiems juridiniams arba fiziniams asmenims. Valstybinio patentų biuro 1994 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 21 buvo patvirtinta plačiai žinomo ženklo sąvoka [9, p. 116]. Šiame nevienareikšmiškai vertintame poįstatyminiame akte buvo nurodyta, kad plačiai Lietuvos Respublikoje žinomu prekių arba paslaugų ženklu, nesvarbu, kokioms prekėms ir paslaugoms jis vartojamas, gali būti pripažintas žymėjimas, pasižymintis šių kriterijų *visuma*:

- 1) atitinkantis prekių arba paslaugų ženklu Lietuvos įstatymų keliamus reikalavimus;
- 2) žinomas daugumai (ne mažiau kaip 70 proc., gautų atrankinės apklausos būdu) Lietuvos vartotojų iš juo žymimų bei Lietuvos rinkoje vartojamų prekių arba paslaugų;
- 3) registruotas, vartojamas ir žinomas kitose valstybėse – Paryžiaus Sąjungos pramoninei nuosavybei saugoti narėse;
- 4) vartojamas didesnėje Lietuvos teritorijos dalyje;
- 5) nuolat reklamuojamas Lietuvos spaudoje, per radiją ir televiziją;
- 6) turintis ryškų skiriamąjį požymį, originalus ir vienintelis toks Lietuvos rinkoje;
- 7) vartojamas Lietuvos rinkoje ne mažiau kaip penkerius metus iki pretendavimo į plačiai žinomo ženklo statusą dienos.

Akivaizdu, kad tokia aptariamuoju įsakymu nustatyta plačiai žinomo ženklo sąvoka, kai ženklo pripažinimas plačiai žinomu buvo susijęs su septynių formalių kriterijų *visuma*, neatitiko anksčiau minėtų tarptautinių teisės aktų – Paryžiaus konvencijos bei *TRIPS* sutarties nuostatų, nepagrįstai riboja plačiai žinomų ženklų apsaugą bei jų savininkų teisių gynimą. Kita vertus, straipsnio autorės nuomone, teismai, nagrinėdami bylas, susijusias su plačiai žinomo ženklo apsauga ir jo savininko teisių gynimu, turėjo pagrindą remtis ne minėtu įsakymu, o Paryžiaus konvencijos nuostatomis (6*bis* straipsniu) kaip palankesnesiems prekių ženklų savininkams ir neįtvirtinančiomis *kokių nors formalių* reikalavimų arba kriterijų tam, kad pripažintų ženklą plačiai žinomu. Plačiau tai bus aptarta straipsnyje atskirai, kalbant apie teisės aktus, taikytinus atsižvelgiant į datą, kai ieškovas prašo pripažinti jo prekių ženklą plačiai žinomu.

2000 m. Prekių ženklų įstatymu buvo siekiama užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos prekių ženklų teisinė bazė atitiktų 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 89/104/EEB dėl valstybių narių prekių ženklų įstatymo derinimo [10], *TRIPS* sutarties nuostatas. Naujos redakcijos Prekių ženklų įstatyme pagrindiniai pokyčiai, susiję su plačiai žinomais ženklais, yra nauja plačiai žinomo ženklo koncepcija ir ji neapsiriboja vien tiktais kokiais nors formaliais kriterijais. Esminė pokyčių priežastis buvo Lietuvos įstojimas į Pasaulinę prekybos organizaciją bei prisijungimas prie minėtos *TRIPS* Sutarties. 2000 m. Prekių ženklų

įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad ženklas Lietuvos Respublikoje gali būti pripažintas plačiai žinomą, jeigu jo naudojimo arba reklamavimo rezultatai rodo, kad jis yra gerai žinomas tam tikram visuomenės sluoksniui. Minėto straipsnio 2 dalis nustato, kad ženklas, Lietuvos Respublikoje pripažintas plačiai žinomą, saugomas ir neįregistruotas. Šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtinta, jog ženklo registracija pripažįstama negaliojančia, jeigu jis yra tapatus šio įstatymo 9 straipsnio nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje pripažintam plačiai žinomą ženkliui, priklausančiam kitam asmeniui, arba klaidinamai į jį panašus.

Naujasis įstatymas taip pat išskyrė *neregistruoto* plačiai žinomo ženklo savininko teises bei *registruoto* plačiai žinomo ženklo savininko teises. *Neregistruoto* plačiai žinomo ženklo savininkas turi teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo naudoti pramoninėje arba komercinėje veikloje bet kurį žymenį, kurį galima palaikyti plačiai žinomo ženklo atgaminimu, imitacija ar vertimu ir kuris gali suklaidinti dėl tapačių ir (ar) panašių prekių, kurioms plačiai žinomas ženklas naudojamas; *registruoto* plačiai žinomo ženklo savininkas naudojasi platesne teise bei turi teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo pramoninėje arba komercinėje veikloje naudoti bet kurį žymenį, kurį galima palaikyti plačiai žinomo ženklo atgaminimu, imitacija ar vertimu ir kuris gali suklaidinti, nes tuo žymeniu pažymėtas netapachias ir nepanašias prekes ir (ar) paslaugas galima susieti su tomis prekėmis ir (ar) paslaugomis, kurios žymimos plačiai žinomą ženklu, ir dėl to gali būti pažeistos registruoto plačiai žinomo ženklo savininko teisės.

Taigi teisės aktai, reglamentuojantys plačiai žinomų ženklų teisinę apsaugą, patobulino plačiai žinomo ženklo koncepciją, kuri šiuo metu neapsiriboja tiksliais kriterijais bei suteikia tokio ženklo savininkui daugiau teisių. Atsižvelgiant į ekonominės integracijos raidą bei bendrosios Europos Sąjungos rinkos ypatumus svarbu formuoti bendrus tarptautinius principus pramoninės nuosavybės srityje – tai taip pat atskleidžia bendros plačiai žinomų ženklų koncepcijos svarbą visame pasaulyje.

Svarbu pažymėti, kad nei 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmoji Tarybos direktyva 89/104/EEB dėl valstybių narių prekių ženklų įstatymų derinimo, nei 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas 94/40/EB dėl Bendrijos prekių ženklo [11] nepateikia plačiai žinomo ženklo koncepcijos, kuri būtų bendra visoms šalims narėms. Reglamento 8 straipsnis numato, kad sąvoka „plačiai žinomas“, vartojama reglamento tikslams, turi būti traktuojama remiantis Paryžiaus konvencijos 6 straipsniu. Taigi logiška, kad Paryžiaus sąjungos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos asamblėja ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos generalinė asamblėja 1999 m. priėmė bendrą Rekomendaciją dėl plačiai žinomų ženklų apsaugos (angl. *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*) (toliau straipsnyje – Rekomendacija) [12]. Ši Rekomendacija nėra privaloma, tačiau ji nurodo plačiai žinomų ženklų apsaugos *pagrindines gaires* ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos šalys narės yra raginamos jomis sekti. Rekomendacijoje pateikiami kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar ženklas yra plačiai žinomas, tačiau Rekomendacija nereikalauja atitikti nurodomų kriterijų visumos. Negana to, šie kriterijai neturėtų būti išankstinė sąlyga priimant sprendimą. Priešingai, Rekomendacija teigia, kad kriterijų sąrašas nėra išsamus ir kiekvienu atveju sprendimas priklauso nuo bylos aplinkybių. Jeigu nėra tinkamo kriterijaus, sprendimas gali būti priimamas remiantis papildomais veiksniais, neįtrauktais į Rekomendaciją. Minėtos Rekomendacijos taikymas atsižvelgiant į datą išaiškintas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. gruodžio 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *Japonijos bendrovė Japan Tobacco Inc. v. Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovė Schrader-Bridgeport International Inc.* [13], tačiau apie tai plačiau – trečiojoje straipsnio dalyje.

Išsamesnei ženklo pripažinimo plačiai žinomą kriterijų analizei bus skirtas atskiras straipsnis.

2. Ženklo pripažinimo plačiai žinomam procedūra

Klausimas, kokia yra ženklo pripažinimo plačiai žinomam procedūra, Lietuvos teismų praktikoje nuo pat 1993 m., kai buvo priimtas Prekių ženklų įstatymas, vertinamas skirtingai, nes šis įstatymas to neaptarė. Svarstyta, ar tai turėtų atlikti Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras administracine procedūra, t. y. patvirtinant Lietuvos Respublikoje plačiai žinomų ženklų sąrašą, jį nuolat tikslinant, ar ženklas plačiai žinomam turėtų būti pripažintas teismo tvarka suinteresuoto asmens prašymu. Jeigu ženklas plačiai žinomam turėtų būti pripažįstamas teismo tvarka, tai kokia teiseną tai turėtų būti sprendžiama – ieškinio ar ypatingąja, nustatant juridinę reikšmę turintį faktą? Pažymėtina, kad Europos Sąjungos bei tarptautiniai teisės aktai, tarp jų ir Paryžiaus konvencija, šio klausimo nereglamentuoja – palieka tai valstybių vidaus teisei [14, p. 108]. Pavyzdžiui, anksčiau minėtos 1999 m. Rekomendacijos 1 straipsnio „Sąvokos“ (iii) punkte nurodyta, kad „kompetentinga institucija“ reiškia administracinę, teisminę ar kvaziteisminę valstybės narės instituciją, kompetentingą spręsti, ar ženklas yra plačiai žinomas ženklas, arba įgyvendinti plačiai žinomo ženklo apsaugą. Šios Rekomendacijos paaiškinamosiose pastabose nurodyta, kad sąvokos „kompetentinga institucija“ teisinė reikšmė priklausys nuo konkrečios valstybės narės nacionalinės sistemos. Ši sąvoka apibrėžta plačiai tam, kad apimtų visas valstybėse narėse egzistuojančias sistemas. Atsižvelgiant į teritorinį principą, plačiai žinomų ženklų teisės įgyvendinamos nacionaliniu pagrindu.

2000 m. Prekių ženklų įstatymas, kitaip negu 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymas, įtvirtino, kad ženklas pripažįstamas plačiai žinomam tik teismo tvarka (minėto įstatymo 9 str. 3 d.), bet neatsakė į anksčiau iškeltą klausimą dėl teisenos – ieškinio ar ypatingąja. Dėl šios priežasties atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. spalio 23 d. nutartį, priimtą civilinėje byloje pagal pareiškėjo *Nyderlandų bendrovės „Distilleerderijen Erven Lucas Bols B.V.“* pareiškimą dėl juridinę reikšmę turinčio fakto, kad ženklas METAXA yra plačiai žinomas Lietuvoje [15]. Šioje teismų praktikai labai reikšmingoje nutartyje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad ženklo pripažinimo plačiai žinomam bylos savo procesine prigimtimi yra ginčo bylos, ir plataus žinomumo faktas negali būti nustatytas ne ginčo teiseną. Minėtoje nutartyje Aukščiausiasis Teismas nurodė, jog pripažinimas ženklo plačiai žinomam yra neatsiejamas nuo nustatymo ir įvardijimo to plačiai žinomo ženklo savininko – tai reiškia pripažinimo tam tikrą jo, kaip savininko, subjektyvių teisių. Teisių pripažinimas yra vienas iš civilinių teisių gynimo būdų (2000 m. Prekių ženklų įstatymo 50 str. 1 d. 1 p., Civilinio kodekso 1.138 str. 1 p. [16]). Šis civilinių teisių gynimo būdas, atsižvelgiant į ginčo pobūdį, gali būti taikomas tiek savarankiškai, tiek ir kartu su kitais įstatymo numatytais teisių gynimo būdais. Taigi pripažįstant ženklą plačiai žinomam sprendžiamas teisės klausimas, o tai negalima išspręsti ypatingosios (neginčo) teisenos tvarka, nustatant juridinę reikšmę turintį faktą. Teisės klausimai sprendžiami ginčo (ieškinine) teiseną, kurioje yra šalys, turinčios priešingų interesų – ieškovas ir atsakovas su visomis iš to išplaukiančiomis procesinėmis pasekmėmis.

Kalbant apie plačiai pripažinto žinomam prekių ženklo savininką paminėtina taip pat ir kita Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2000 m. sausio 25 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje UAB „Birštono mineraliniai vandenys“ v. UAB „Naujieji Birštono mineraliniai vandenys“ [17], išaiškino, kad pripažįstant teismo sprendimu prekių ženklą plačiai žinomam sprendimo rezoliucinėje dalyje būtina nurodyti pripažįstamo plačiai žinomam ženklo savininką bei tiksliai įvardyti, koks žymuo pripažįstamas plačiai žinomam. Minėtoje nutartyje nurodyta, kad plačiai žinomą ženklą įstatymas (1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo 20 str. 5 d.) sieja su savininku ir numato ženklo apsaugą jo savininkui, o teismo sprendimo dalis, kurioje ženklas pripažįstamas plačiai žinomam, nesiejant jo su savininku, yra netiksli, neaiški ir neįvykdytina.

Pažymėtina, kad praktikoje gali būti dvejopos situacijos. Pirmoji, kai pripažinti plačiai žinomam prašoma įstatymų nustatyta tvarka neįregistruotą ženklą. Antroji, kai plačiai žinomam

prašoma pripažinti įstatymų nustatyta tvarka įregistruotą ženklą. Anksčiau minėtas teismų praktikoje suformuluotas išaiškinimas ypač svarbus pirmuoju atveju, kai plačiai žinomas pripažįstamas įstatymų nustatyta tvarka neįregistruotas ženklas. Tokiu atveju teismo sprendimas tam tikra prasme pakeičia įprastą ženklo registracijos administracine tvarka Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure procedūrą, nes neįregistruotas ženklas nuo teismo sprendime nurodytos datos tampa saugomas įstatymų nustatyta tvarka kaip *plačiai žinomas ženklas*. Jei plačiai žinomu yra pripažįstamas įstatymų nustatyta tvarka įregistruotas ženklas, vadinasi, pakinta to ženklo statusas – jis tampa *plačiai žinomu įregistruotu ženklu* ir naudojasi platesnėmis, negu *tik* įregistruotas arba *tik* plačiai žinomu pripažintas neįregistruotas ženklas, teisėmis (2000 m. Prekių ženklų įstatymo 9 str. 4 ir 5 d., 38 str.).

3. Data, kai galima pripažinti ženklą plačiai žinomu; taikytini teisės aktai

Kitas daug diskusijų teismų praktikoje sukėlęs klausimas, tai data, kai yra sprendžiamas ženklo plataus žinomumo klausimas: ar teismo sprendimo, kuriuo ženklas pripažįstamas plačiai žinomu, data, ar kokia nors kita ieškovo pasirinkta ankstesnė data, kai jis įrodinėja platų ženklo žinomumą. Su minėtu klausimu yra susijęs ir kitas – taikytino teisės akto klausimas. Šiuo metu, sprendžiant klausimą dėl ženklo plataus žinomumo, galima vadovautis tiek 2000 m. Prekių ženklų įstatymo, tiek Paryžiaus konvencijos, TRIPS sutarties nuostatomis, taip pat 1999 m. Rekomendacijoje išdėstytais išaiškinimais. Kita vertus, tai nereiškia, jog yra negalimas ženklo pripažinimas plačiai žinomu tam tikrai ieškovo nurodytai arba iš ieškinio išplaukiančiai pagrindo esmės datai, nesutampančiai su teismo sprendimo priėmimo data. Tokiu pagrindu, pavyzdžiui, galima nurodyti 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo 4 straipsnio 2 punktą arba 2000 m. Prekių ženklų įstatymo 7 straipsnio 3 punktą. Čia paminėtina Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. gruodžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *Japonijos bendrovė „Japan Tobacco Inc.“ v. Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovė „Schrader–Bridgeport International Inc.“* [13], bei tos pačios dienos nutartis, priimta civilinėje byloje *Jungtinės Karalystės bendrovė „Beecham Group p.l.c.“ v. Igor Kalinin, I. Kalinino personalinė įmonė „Kelupas“* [18]. Šiose nutartyse Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad kai kitam asmeniui priklausančio prekių ženklo registracija yra ginčijama (prašoma pripažinti negaliojančia) dėl tapatumo arba panašumo į kitiems fiziniams arba juridiniams asmenims priklausančius plačiai Lietuvos Respublikoje žinomus ženklus, ieškovui priklausančių prekių ženklų plataus žinomumo ginčijamojo prekių ženklo paraiškos registruoti Valstybiniame patentų biure padavimo datos svarstymas tiesiogiai išplaukia iš paties pareikšto reikalavimo bei jo pagrindo turinio ir esmės, net jei tos konkrečios datos ieškovas formaliai ieškininiame reikalavime neįvardija. Teismas šiuo atveju turi *ex officio* nagrinėti ieškovui priklausančio ženklo plataus žinomumo klausimą, bent jau ginčijamojo prekių ženklo paraiškos padavimo datą, ir įvertinęs byloje surinktus įrodymus spręsti, yra (ar nėra) pagrindas pripažinti, kad tuomet, kai buvo paduota paraiška Valstybiniam patentų biurui registruoti ginčijamąjį ženklą, ieškovui priklausančias prekių ženklas jau buvo Lietuvos Respublikoje plačiai žinomas.

Minėtosios Aukščiausiojo Teismo nutartys yra reikšmingos ir kitu aspektu. Jose išaiškinta, kuriais teisės aktais turi būti vadovujamasi atsižvelgiant į datą, kai yra sprendžiamas ženklo plataus žinomumo klausimas. Dažnai praktikoje galima padėtis, kai toji data yra ankstesnė negu 2001 m. sausio 1 d., kai įsigaliojo 2000 m. Prekių ženklų įstatymas. Minėtas klausimas yra svarbus turint omenyje šio straipsnio pirmojoje dalyje atskleistus teisinio reglamentavimo skirtumus tarp 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo ir 2000 m. Prekių ženklų įstatymo.

Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. gruodžio 15 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje *Japonijos bendrovė „Japan Tobacco Inc.“ v. Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovė „Schrader–Bridgeport International Inc.“* [13],

buvo sprendžiama dėl ženklo plataus žinomumo 1995 m. lapkričio 24 d. (šių dieną Valstybiniam patentų biurui buvo paduota paraiška registruoti atsakovui priklausančią ginčijamąją prekių ženklą), t. y. kai Lietuvos Respublika Paryžiaus konvencijos dar nebuvo ratifikavusi. Kasacinės instancijos teismas, kritikuodamas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų sprendimus, nurodė, jog teismai, sprenddami klausimą dėl ieškovui priklausančių prekių ženklų plataus žinomumo atsižvelgiant į atsakovui priklausančio ginčijamojo ženklo paraiškos registruoti Valstybiniame patentų biure padavimo datą (1995 m. lapkričio 24 d.), turėjo pagrindą taikyti Paryžiaus konvencijos nuostatas (*6bis* straipsnį) kaip palankesnes prekių ženklų savininkams ir neįtvirtinančias *kokių nors formalių* reikalavimų arba kriterijų tam, kad būtų galima pripažinti ženklą plačiai žinomu (CK 1.13 str. 1 d., Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės 26–27 str. [19], Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. gruodžio 21 d. nutarimo Nr. 28 „Dėl Lietuvos Respublikos teismų praktikos, taikant tarptautinės privatinės teisės normas“ 4–5 punktai [20, p. 350]). Maža to, kolegija pabrėžė, jog CK 1.13 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad tarptautinių sutarčių normos turi būti taikomos ir aiškinamos atsižvelgiant į jų tarptautinį pobūdį ir būtinumą užtikrinti vienodą jų aiškinimą bei taikymą. Taigi teismas, sprenddamas klausimą dėl ieškovui priklausančių prekių ženklų plataus žinomumo bei turėdamas omenyje anksčiau išdėstytus argumentus dėl atitinkamų Paryžiaus konvencijos nuostatų taikymo, turėjo atsižvelgti ir į Paryžiaus sąjungos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos Asamblėjos ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės apsaugos organizacijos generalinės asamblėjos 1999 m. priimtoje Bendroje rekomendacijoje dėl nuostatų, reglamentuojančių plačiai žinomų prekių ženklų apsaugą, išdėstytus išaiškinimus. Teismas pažymėjo, jog 1999 m. Rekomendacija nėra teisės aktas, todėl jai *rationae temporis* kriterijus netaikytinas ir joje išdėstytais rekomendacinio pobūdžio išaiškinimais gali būti remiamasi neatsižvelgiant į tai, jog data, kai yra sprendžiamas ženklo pripažinimo plačiai žinomas klausimas, yra ankstesnė nei šios Rekomendacijos priėmimo data.

Tokioms besivystančios Lietuvos teismų praktikos tendencijoms visiškai pritariama, nes, nors praktika ir nėra gausi, bet nutartyse pateikiamais išsamiais išaiškinimais klausimai, kylantys dėl nacionalinėje teisėje buvusio teisinio reglamentavimo netobulumo bei reglamentavimo kaitos, yra išsprendžiami „sudėliojant į savo vietas“.

4. Prekės ir (ar) paslaugos, kurių atžvilgiu ženklas yra plačiai žinomas: teisinė reikšmė

Įstatymų nustatyta tvarka įregistruotas prekių ženklas yra saugomas toms prekėms arba paslaugoms, kurioms ženklini jis yra įregistruotas (2000 m. Prekių ženklų įstatymo 11 str. 5 d. 3 p., 22 str. 1 d. 2 p.). Minėta, kad teismo sprendimu neįregistruotą prekių ženklą pripažįstant plačiai žinomu yra tam tikra prasme tarsi pakeičiama įprasta ženklo registracijos administracine tvarka procedūra. Dėl šios priežasties teismo sprendimo, kuriuo įstatymų nustatyta tvarka neįregistruotas ženklas pripažįstamas plačiai žinomu, rezoliucinėje dalyje turi būti įvardytos prekės ir (ar) paslaugos, kurių atžvilgiu šis ženklas yra plačiai žinomas. Kai plačiai žinomu yra pripažįstamas įregistruotas ženklas, teismo sprendimo rezoliucinėje dalyje taip pat turi būti įvardyta prekės ir (ar) paslaugos, kurių atžvilgiu šis ženklas yra plačiai žinomas. Atkreiptinas dėmesys, jog prekės ir (ar) paslaugos, kurių atžvilgiu įregistruotas ženklas pripažįstamas plačiai žinomu, ne visuomet sutampa su tomis prekėmis ir (ar) paslaugomis, kurioms žymėti ženklas yra įregistruotas. Visų pirma gali būti, kai ženklas pripažįstamas plačiai žinomu tik dalies prekių ir (ar) paslaugų, kurioms žymėti jis yra įregistruotas, atžvilgiu. Antra, galima situacija, kad įregistruotas ženklas plačiai žinomu pripažįstamas kitoms prekėms ir (ar) paslaugoms, palyginti su tomis, kurioms žymėti jis yra įregistruotas.

Kaip jau minėta anksčiau, teisinė ženklo apsauga visuomet yra siejama su tam tikromis prekėmis ir (ar) paslaugomis, kurioms žymėti jis yra įregistruotas. Ši taisyklė taikoma tiek įstatymų nustatyta tvarka įregistruotiems, tiek ir neįregistruotiems ženkliams, pripažin-

tiems plačiai žinomais, tiek ir plačiai žinomais pripažintiems įregistruotiems ženklams. Įstatymų nustatyta tvarka įregistruoto prekių ženklo savininko teisės nustatytos 2000 m. Prekių ženklų įstatymo 38 straipsnyje. Tiek pagal minėtą nacionalinio įstatymo normą, tiek ir pagal Europos Sąjungos teisės aktus (1988 m. gruodžio 21 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 89/104/EEB dėl valstybių narių prekių ženklų įstatymų derinimo 5 str., 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento 94/40/EB dėl Bendrijos prekių ženklo 9 str.) ženklo savininko teisė drausti kitiems asmenims atlikti tam tikrus minėtose normose numatytus veiksmus siejama su tuo, kad įregistruotas ženklas ir neteisėtai naudojamas ženklas turi būti tapatūs arba klaidinamai panašūs, prekės ir (ar) paslaugos, kurioms žymėti įregistruotas ženklas, ir prekės ir (ar) paslaugos, kurioms neteisėtai yra naudojamas ženklas, turi būti tapačios arba panašios.

Kalbant apie plačiai žinomų ženklų savininkų teises (2000 m. Prekių ženklų įstatymo 9 str. 4 ir 5 d.) pažymėtina, jog šių ženklų teisės yra platesnės, negu tai numatyta minėto įstatymo 38 straipsnyje. Kaip jau minėta pirmojoje straipsnio dalyje, pagal 2000 m. Prekių ženklų įstatymo 9 straipsnio 4 dalį Lietuvos Respublikoje pripažinto plačiai žinomu ženklo savininkas, be šio įstatymo 38 straipsnyje nustatytų teisių, turi ir teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo naudoti pramoninėje ar komercinėje veikloje bet kurį žymenį, kurį galima palaikyti plačiai žinomo ženklo atgaminimu, imitacija arba vertimu ir kuris gali suklaidinti dėl tapačių ir (ar) panašių prekių, žymimų plačiai žinomu ženklu. Lietuvos Respublikoje pripažinto plačiai žinomu įregistruoto ženklo teisės yra dar platesnės. Tokio ženklo savininkas, be nurodyto įstatymo 38 straipsnyje nustatytų teisių, turi ir teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo pramoninėje ar komercinėje veikloje naudoti bet kurį žymenį, kurį galima palaikyti plačiai žinomo ženklo atgaminimu, imitacija arba vertimu ir kuris gali suklaidinti, nes tuo žymeniu pažymėtas netapačias ir nepanašias prekes ir (ar) paslaugas galima susieti su tomis prekėmis ir (ar) paslaugomis, kurios žymimos plačiai žinomu ženklu, ir dėl to gali būti pažeistos registruoto plačiai žinomo ženklo savininko teisės.

Kaip jau buvo minėta šiame straipsnyje, įstatymų nustatyta tvarka įregistruoto ženklo tapatumas arba klaidinantis panašumas į Lietuvos Respublikoje plačiai žinomą ženklą, priklausantį kitam asmeniui, yra pagrindas pripažinti tokio ženklo registraciją negaliojančia (2000 m. Prekių ženklų įstatymo 7 str. 1 d. 3 p., 1988 m. gruodžio 21 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 89/104/EEB dėl valstybių narių prekių ženklų įstatymų derinimo 4 str. 1 d., 2 d. (d) punktas, 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento 94/40/EB dėl Bendrijos prekių ženklo 8 str. 1 d. 2 d. (c) punktas). Nacionaliniame įstatyme įtvirtinta, kad ženklo registracija pripažįstama negaliojančia, jeigu ženklas yra tapatus šio įstatymo 9 straipsnio nustatyta tvarka Lietuvos Respublikoje pripažintam plačiai žinomu ženklu, priklausančiam kitam asmeniui, arba klaidinamai į jį panašus. Kaip matyti iš nurodytos normos, joje aptariamasis pagrindas pripažinti ženklo registraciją negaliojančia yra susijęs tik su lyginamųjų ženklų tapatumu arba klaidinančiu panašumu (plačiai žinomo ženklo ir ženklo, kurio registracija yra ginčijama), bet nėra susijęs su prekių ir (ar) paslaugų tapatumu arba panašumu. Iš esmės analogiškai aptariamasis ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia pagrindas buvo suformuluotas ir 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatyme (4 str. 2 p.). Ar ši aplinkybė reiškia, jog šiuo atveju prekių ir (ar) paslaugų, kurioms skirti lyginamieji ženklai, tapatumas arba panašumas nėra svarbus? Reikia paminėti, jog praktikoje gana dažnai šis klausimas buvo keliamas ieškant į jį teisingiausio atsakymo. Atsakymas į šį klausimą buvo suformuluotas jau minėtoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. gruodžio 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje *Japonijos bendrovė „Japan Tobacco Inc“ v. Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovė „Schradler–Bridgeport International Inc“* [13]. Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad kiekviena teisės norma gali būti tinkamai išaiškinta tik tada, jeigu bus atsižvelgiama į jos sisteminius ryšius su kitomis to paties įstatymo atitinkamos teisės šakos ar teisės instituto normomis. Minėtąsias nacionalinės teisės normas sistemiskai aiškinant su kitomis nacionaliniuose, Europos Sąjungos bei tarptautiniuose teisės aktuose (1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo 2 str. 2 str. 1 d., 20 str. 5 d., 2000 m. Prekių ženklų įstatymo 2 str. 1 d., 9 str. 4, 5 d., Paryžiaus konvencijos 6b/s straipsnis, 1988 m. gruodžio 21

d. Pirmosios Tarybos direktyvos 89/104/EEB dėl valstybių narių prekių ženklų įstatymų derinimo 4 str. 1 d., 2 d. (d) p., 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento 40/94/EB dėl Bendrijos prekių ženklo 8 straipsnio 1 dalis, 2 dalies (c) p.) įtvirtintomis normomis, taip pat atsižvelgiant į 1999 m. Rekomendacijoje pateiktus išaiškinimus (pvz., šios Rekomendacijos 4 str.) darytina išvada, jog atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes prekių, kurioms ženklinėti skirti lyginamieji ženklai (plačiai žinomas ženklas ir ginčijamasis ženklas), tapatumas, panašumas arba jų nepanašumas gali būti reikšminga aplinkybė sprendžiant, yra (ar nėra) pakankamas pagrindas pripažinti ginčijamojo ženklo registraciją negaliojančia.

Taigi apibendrinant galima daryti išvadą, jog anksčiau minėtos 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymo 4 straipsnio 2 punkte, 2000 m. Prekių ženklų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintos normos, ginčijamojo prekių ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia dėl šio ženklo tapatumo arba klaidinamo panašumo į plačiai žinomą ženklą pagrindo ne apskritai nesieja su prekių ir (ar) paslaugų tapatumu ar panašumu, eliminuojant šią sąlygą, o tiesiog pasirinkta normų formuluotė šį klausimą palieka tam tikra prasme „atvirą“, priklausantį nuo sisteminio aiškinimo kitų normų kontekste bei konkrečioje byloje susiklosčiusių aplinkybių.

Išvados

1. Plačiai žinomų prekių ženklų sampratos bei teisinės apsaugos reglamentavimas, priėmus 2000 m. Prekių ženklų įstatymą, palyginti su 1993 m. Prekių ir paslaugų ženklų įstatymu, pakito iš esmės. Tai iš esmės lėmė Lietuvos įstojimas į Pasaulio prekybos organizaciją bei integracija į Europos Sąjungą.

2. Plačiai žinomų prekių ženklų apsauga yra prekių ženklų teisėje pripažįstamo principo „kas pirmas laike, tas pirmas teisėje“ išimtis. Šis principas reiškia, kad prioritetiškai yra ginamos nacionalinių įstatymų arba tarptautinių susitarimų nustatyta tvarka anksčiausiai įregistruoto prekių ženklo savininko teisės, neatsižvelgiant į to ženklo panaudojimo pirmenybę.

3. Ženklo plačiai žinomu pripažįsta teismas ieškinio teisenos tvarka. Prekių ženklas plačiai žinomu gali būti pripažintas tiek teismo sprendimo priėmimo data, tiek ir kitą ieškovo nurodytą datą, ankstesnę nei teismo sprendimo data. Jei įstatymų nustatyta tvarka įregistruoto prekių ženklo registracija ginčijama, ieškovo prašymu ją pripažinti negaliojančia dėl šio ženklo tapatumo arba panašumo į Lietuvos Respublikoje pripažintą plačiai žinomu ženklą, priklausantį kitam asmeniui, teismas *ex officio* turi nagrinėti ieškovui priklausančio ženklo plataus žinomumo klausimą, bent jau ginčijamojo prekių ženklo paraiškos padavimo šį ženklą registruoti Valstybiniame patentų biure, datą, net jei tos datos ieškovas formaliai ieškinio reikalavime nenurodo.

4. Teismas, sprenddamas prekių ženklo plataus žinomumo klausimą, turi atsižvelgti, be kita ko, ir į Paryžiaus Sąjungos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos Asamblėjos ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės apsaugos organizacijos Generalinės Asamblėjos 1999 m. priimtoje Bendroje rekomendacijoje dėl nuostatų, reglamentuojančių plačiai žinomų ženklų apsaugą, išdėstytus išaiškinimus.

5. Teismas, pripažindamas prekių ženklą plačiai žinomu, sprendimo rezoliucinėje dalyje turi įvardyti to ženklo savininką bei prekes ir (ar) paslaugas, kurių tas ženklas yra plačiai žinomas.

6. Įstatymų nustatyta tvarka įregistruoto prekių ženklo, kuris yra pripažintas plačiai žinomu Lietuvos Respublikoje, savininkas turi platesnes teises negu plačiai žinomo, bet neįregistruoto ženklo savininkas. Įstatymų nustatyta tvarka įregistruoto prekių ženklo, kuris yra pripažintas plačiai žinomu Lietuvos Respublikoje, savininko teisių apsauga nėra ribojama tik tų ženklų, kurie naudojami tapačioms ir (ar) panašioms prekėms ir (ar) paslaugoms, atžvilgiu.

7. Jei įstatymų nustatyta tvarka įregistruoto prekių ženklo registracija ginčijama, prašant ją pripažinti negaliojančia dėl šio ženklo tapatumo arba panašumo į Lietuvos Respubli-

koje pripažintą plačiai žinomu ženklą, priklausantį kitam asmeniui, atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, prekių ir (ar) paslaugų, kurioms ženklinėti skirti lyginamieji ženklai (plačiai žinomas ženklas ir ginčijamasis ženklas), tapatumas, panašumas, arba jų nepanašumas gali būti reikšminga aplinkybe sprendžiant, yra (ar nėra) pakankamas pagrindas pripažinti ginčijamojo ženklo registraciją negaliojančia.

LITERATŪRA

1. **Lietuvos Respublikos** prekių ženklų įstatymas. 2000 m. spalio 10 d. Nr. VIII–1981 // Valstybės žinios. 2000. Nr. 92–2844.
2. **Lietuvos** Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Mineraliniai vandenys“ v. UAB „Importiniai gėrimai“, Lietuvos ir JAV UAB „Bennet Distributors“, bylos Nr. 3K-3–465/2003 m., bylų kategorija 80; 82; 94.1; 94.3; 94.5 // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainė <http://www.lat.litlex.lt>
3. **Lietuvos** Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. balandžio 14 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Vokietijos bendrovė „Stada Arzneimittel AG“ v. Didžiosios Britanijos bendrovė „Nestra Limited“, bylos Nr. 3K-3–482/2003 m., bylų kategorija 80; 82 // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainė <http://www.lat.litlex.lt>
4. **Paryžiaus** konvencija dėl pramoninės nuosavybės saugojimo. 1883 m. 20 d. Peržiūrėta Briuselyje 1900 m. gruodžio 14 d., Vašingtone 1911 m. birželio 2 d., Hagoje 1925 m. lapkričio 6 d., Londone 1914 m. birželio 2 d., Lisabonoje 1958 m. spalio 31 d. ir Stokholme 1967 m. liepos 14 d. // Valstybės žinios. 1996. Nr. 75–1796.
5. **Lietuvos** Respublikos Vyriausybės potvarkis dėl prisijungimo prie Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos. 1994 m. vasario 21 d. Nr. 115p // interneto svetainė <http://www.litlex.lt>
6. **Lietuvos** Respublikos įstatymas dėl Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos ratifikavimo. 1996 m. gegužės 28 d. Nr. I–1349 // Valstybės žinios. 1996. Nr. 55–1289.
7. **Sutartis** dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba // Valstybės žinios. 2001. Nr. 46–1620.
8. **Lietuvos** Respublikos prekių ir paslaugų ženklų įstatymas. 1993 m. birželio 3 d. Nr. I–173 // Valstybės žinios. 1993. Nr. 21–507.
9. **Lietuvos** Respublikos valstybinis patentų biuras. Pramoninės nuosavybės teisinės apsaugos Lietuvoje norminiai aktai, galiojantys 1998 m. spalio 1 d. Prekių ir paslaugų ženklai. – Vilnius, 1998. T. 1.
10. **First** Council Directive of 21 of December 1988 to Approximate the Laws of the Member States Relating to Trade Marks (89/104/EEC). OJ L’1989 Nr. 40–1 // Lietuvos Respublikos Seimo interneto svetainė <http://www.lrs.lt>
11. **Council** Regulation (EC) No 40/94 of 20 of December 1993 on the Community Trade Mark. OJ L’1994 Nr. 11–1 // Lietuvos Respublikos Seimo interneto svetainė <http://www.lrs.lt>
12. **Pasaulinės** intelektinės nuosavybės organizacijos interneto svetainė <http://www.wipo.org>.
13. **Lietuvos** Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. gruodžio 15 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Japonijos bendrovė „Japan Tobacco Inc.“ v. Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovė „Schradler-Bridgeport International Inc.“, bylos Nr. 3K-3–1191/2003 m., bylų kategorija 80 // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainė <http://www.lat.litlex.lt>
14. **Боденхаузен Г.** Парижская конвенция по охране промышленной собственности. Комментарий. – Москва. 1977.
15. **Lietuvos** Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. spalio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje pagal pareiškėjo Nyderlandų bendrovės „Distilleerderijen Erven Lucas Bols B.V.“ pareiškimą dėl juridinę reikšmę turinčio fakto, kad prekių ženklas yra plačiai žinomas Lietuvoje, nustatymo, bylos Nr. 3K-3–1222/2002 m., bylų kategorija 80; 84; 108.10 // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainė <http://www.lat.litlex.lt>
16. **Lietuvos Respublikos** civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000. Nr. 74–2262.
17. **Lietuvos** Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. sausio 25 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Birštono mineraliniai vandenys“ v. UAB „Naujieji Birštono

mineraliniai vandenys“, bylos Nr. 3K-3–25/2000 m., bylų kategorija 12 // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainė <http://www.lat.litlex.lt>

18. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. gruodžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Jungtinės Karalystės bendrovė „Beecham Group p.l.c.“ v. Igor Kalinin, I. Kalinin personalinė įmonė „Kelupas“, bylos Nr. 3K-3–1103/2003 m., bylų kategorija 80; 82; 94.2; 90 // Lietuvos Aukščiausiojo Teismo interneto svetainė <http://www.lat.litlex.lt>
19. Vienos konvencija dėl tarptautinių sutarčių teisės // Valstybės žinios. 2002. Nr. 13–480.
20. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 28 „Dėl Lietuvos Respublikos teismų praktikos, taikant tarptautinės privatinės teisės normas“ // Teismų praktika. 2001. Nr. 14.

Protection of Well-Known Trade Marks (Some Theoretical and Practical Aspects)

Danguolė Klimkevičiūtė

Law University of Lithuania

Keywords: well-known trade mark, goods and (or) services.

SUMMARY

The aim of the article is to disclose the main theoretical and practical aspects regarding the protection of the well-known trade marks as the one of the industrial property objects. This topic is new and was not researched in essence in Lithuanian law science. The article deals with the concept of the well-known trade mark and with the development of the legal protection of this kind of trade marks in Lithuania. The concept of the well-known trade mark as well as the legal protection of the well-known trade marks owner's rights was different according the Lithuanian Law on Trade Marks and Service Marks which was adopted in 1993 and which was in force for a rather long period – until the 1 January, 2001, when the new Lithuanian Law on Trade Marks came into effect. The article deals with the main reasons caused that legal regulation of the questions mentioned before during rather short period of the Lithuanian independence has changed in essence. This analysis is developed by disclosing the content and legal nature of the legal norms prescribed by the European Union and international laws as well as making analysis of the elucidations provided in the statements of a recommendatory nature of international institutions.

The article pays a lot of consideration to the tendencies of the developing Lithuanian court practice in this area. Combining and systematizing theoretical aspects of the protection of the well-known trade marks with the questions which arise dealing with this kind of cases the article presents the conclusions on the most debatable questions, such as procedure of the recognition a trade mark as a well-known trademark; the date on which it's possible to recognize a trade mark as a well-known trademark an according to this date applicable legal deeds; goods and (or) services for which the trade mark is a well-known and the legal sense of this.

